

Tekniğin olanaklarıyla yeniden üretilebildiği çağda sanat yapıtı olarak fotoğraf ve onun güncel sanat uygulamaları

Prof. Dr. Tansel TÜRKDOĞAN

Walter Benjamin yeni teknik olanakların üretim biçimleri ve onun sanata eklediği durumu ve yeni önermeleri incelediği çalışmasında (bkz; *“work of art in the age of mechanical reproduction”*, **“teknik olanaklarıyla yeniden üretilebildiği çağda sanat yapıtı”**) mekanik üretimin sanat eserini **“aura”**sından uzaklaştırdığını, sanat eserinin tarihi kanıtlarını ve dolayısıyla otoritesini tehlikeye attığını belirtir. Benjamin şüphesiz Modernizm’in üvey evladı fotoğrafı ve onu üretme biçimlerini yeni bir içerikle sanat , sanat eseri ve izleyici kavramı ile yeniden buluşturan bir bağlamda ele almıştır. Benjamin bu yazısında bu üretimi tamamen olumsuzlamaz, ya da tamamen negatif bir şey olarak algılamaz; Adorno ile ayrıldıkları noktalardan biri budur. Burada bile bir kurtuluş ümidi, bir çıkış veya kurtuluş arar ve bulur da: sanat eseri aurasını, bununla birlikte kült değerini kaybeder. Bu değer sergileme değerine evrilir, ama bu da daha önceleri ona ulaşamayan kitlelere sanat eserini açmış olur: İzleyici de bu durumda farklılaşmak durmaktadır; çeşitli farklı formlarda bile olsa izleyici , sanat eserini oturup izlemekten, onu takdir etmekten ziyade onu kurcalar, içini dışına çıkarır, dokunur, bambaşka hallere sokar. Bugün , sanat yapıtı modernist argümanların tamamen dışında ve yepyeni bir gramerle yeniden üretilirken fotoğraf bu yeni durumun neresinde durmaktadır? Şüphesiz fotoğraf artık Benjamin’in öngörüsündeki yeni yerin çok ötesinde, sayısal teknolojinin katkıları ile güncel sanat projelerinin temel malzemelerinden birisi haline gelmiştir. Burada önemli olan ise bugün fotoğrafın hangi bağlamlarda değer bulduğu ve sergilendiğidir. Güncel sanat , fotoğrafı konvansiyonel kontext dışında gerek teknik gerekse düşünsel anlamda farklı biçimde kullanır. Bu aslında modernizm’in ve geleneksel fotoğraf mantığının kusur, eksiklik veya yetersizlik olarak gördüğü tüm kavramları içerisinde barındırabilir. Kadrajı bozuk, netlik problemi olan bir kare veya kompozisyonu sorunlu bir görüntü herhangi bir güncel sanat projesinde kullanılabilir. Zira bunlar onun temel derdi değildir. Bugünün sanatının her ne teknik kullanırsa kullansın en temel sorunlarından birisi “bağlamı”dır. Bağlam ile işi kurgulayabilir ve işi oluşturabilir , beklide işi tamamlamadan süreci gözler önüne serebilirsiniz, burada teknik manipülasyon gene sizin seçiminizdir.